

Margherita SPAGNUOLO-LOBB* Kristina EGUMENOVSKA**
Teorija selfa v geštalt terapiji

Ključne besede: self, polje, kontakt, funkcije selfa, gestalt teorija in terapija.

Povzetek: Self, ki je osnova vseh psihoterapijskih pristopov, je tema tudi pričujočega besedila. Avtorica Margherita Spagnuolo-Lobb obravnava self predvsem kot izkušenski dogodek in na konkretnih primerih pokaže kako je fenomenologija prinesena v klinično polje s strani Geštalt terapije, s postavitvijo selfa »v srednjo pozicijo« (odnósnosti) med organizmom in okoljem. V tem smislu pokaže zakaj teorija selfa v Geštalt terapiji, čeprav epistemološki postavljena na paradoksu teoretiziranja tega, kar se ne podá teoretiziranju, implicira da ne obstaja nepremostljiv prepad med posameznikovim potrebam in pravilom družbe. Razumevajoč »polje« na način, ki presega sistemsko teorijo, Spagnuolo-Lobb obravnava zatorej self kot izkušnjo kontakta, kot funkcijo polja organizem-okolje v fenomenološki aktualnosti, in razvoj selfa kot razvoj izkušnje kontakt-umik iz kontakta. Avtorica obravnava bolj detaljno tri osnovne funkcije selfa, kot sposobnost osebe, da se poveže s svetom, ter patologijo selfa. Slednje je doumljeno kot prekinitiv sposobnosti narediti kontakt. Na koncu avtorica povprašuje o cilju psihoterapije in zagovarja zakaj le-ta je potrebno razumeti kot premik iz egotizma k relaciji ustvarjalnosti.

Theory of Self in Gestalt Therapy

Key words: self, field, contact, functions of the self, relational creativity, gestalt theory and therapy

Abstract: The self, which is the hinge on which all psychotherapeutic approaches turn, is the main focus of the present text too. In it, the author Margherita Spagnuolo-Lobb treats the self as an experiential event and tangibly demonstrates how phenomenology is brought into the clinical field by Gestalt therapy with the collocation of the self in a 'middle position' between organism and environment, which is to say in a uniquely relational position. In this sense, she shows why the theory of self in Gestalt therapy, although epistemologically based on the paradox of theorizing the untheorizable, does not go with the unbridgeable gap between individual needs and the rules of living in society. Understanding the field in a way which surpasses the system theory, Spagnuolo-Lobb treats the self as the experience of contact, i.e. as a function of the field organism-environment which takes place in the phenomenal actuality, dealing in more detail with the three basic functions of the self understood as the person's ability to relate to the world, and treats the development of the self as development of the experience of contact-withdrawal from contact. Finally, she turns to the pathology of the self, understood as an interruption of the ability to make contact and in the end raises questions on the aim of psychotherapy, by defining the later as a move from egotism to relational creativity.

1. Epistemološki self [il sé]: fenomenološki dogodek

1.1. Self* in spontanost življenja

Če bi se igrala s prostimi asociacijami, bi koncept selfa v geštalt terapiji povezala z besedo »izkušnja«. Reči »izkušnja« pomeni namreč nakazati izvorno raven bivanja, kjer se to dogaja v vsej svoji spontanosti in nedoumljivosti. Vsaka teorija izkušnje se torej sooča s paradoksom poskusa kategorizacije tega, kar je predkategorično, oziroma teoretizacije tistega, kar se ne poda teoretiziranju. Teoretični akt sicer sam po sebi implicira devitalizacijo materije, ki se jo obravnava, verjetno zaradi neizogibnega preloma med življenjem in zgodbi o življenju, kakorkoli je že uresničena. Zgraditi teoretični model, ki bi se nanašal na spontanost človeške narave, ne da bi se v tem procesu le-ta devitalizirala, temveč bi se celo postavili principi tega *quida*,[‡] ki jo določajo, so bile sanje in tudi epistemološko tveganje, ki so ga avtorji knjige *Gestalt Therapy* hote sprejeli (Perls, Hefferline in Goodman 1951, poglavje 10, odstavek 4).¹ Avtorji uvodoma izpostavljajo, da se dobro zavedajo, da je to nujna abstrakcija, kod, utemeljen na logiki procesa, ki jim prav zaradi svoje abstraktnosti dopušča, da v celoti obdržijo in upoštevajo to spontanost življenja.

*MARGHERITA SPAGNUOLO-LOBB, PSIHOTERAPEVKA; ✉ TRAINING@GESTALT-IT

**KRISTINA EGUMENOVSKA JE ČLANEK PREVEDLAINPRIREDILA

Skratka, teorija selfa v geštalt terapiji je epistemološko postavljena na paradoksu teoretiziranja tega, kar se ne poda teoretiziranju, na ujetju izkušnje v njeni minljivosti. In edina možna pot je bila fenomenologija ali, raje, vzpostavitev fenomenološke klinične prakse. Tako skuša Paul Goodman strogo fenomenološko metodologijo premestiti v klinični okvir.² Self, ki je osnova vseh psihoterapevtskih pristopov, je v *Gestalt Therapy* koncipiran kot izkušnjski dogodek, ki se dogaja v fenomenološki aktualnosti. Geštalt terapija prinese dušo fenomenologije v klinično polje s postavitvijo selfa »v srednjo pozicijo« med organizmom in okoljem: ničesar ne moremo zagrabiti, razen skozi naše izkušnje, toda hkrati nismo nikoli »samo« mi sami, temveč »smo« hkrati fenomen, v katerega smo vključeni (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 4).

V tem smislu je teoriji posebna naslednja značilnost: da se ne pusti požreti niti Freudovi intrapsihični perspektivi (tedaj zelo uveljavljena, kljub težnjam neoanalitikov iz šole ameriških kulturalistov, kot so Sullivan, Horney in Erich Fromm, k sferi interpersonalnega) niti sistemski ali behavioristični perspektivi, obema orientiranima – navzlic očitnim razlikam med njima – v smeri razumevanja okoljskih vplivov (Spagnuolo-Lobb 1996; 1997b). Ostajajoča zvesta matrici skrajne fenomenološke in eksistencialne misli, Perls in Goodman nista hotela izgubiti niti dramatičnosti individualne izkušnje niti središčnega položaja izkušnje same. Na ta način sta implicitno obdržala distanco do Lewina, zavračajoča spremembo subjekta v točko v polju ali v del polja. Self je funkcija polja organizem-okolje, je »izkušnja polja« organizem-okolje.

1.2. Polje

Kaj je polje? Očitno je, da polje ni zgolj subjektivna realnost zaznavajočega tipa. Vključuje namreč tudi dejstva, v pravem pomenu okoljska, katerih integralen del so »drug(ačn)e« [*altre*] zaznave sveta. Upoštevat polje v čisto subjektivnih terminih bi namreč pomenilo vrniti ga nazaj v intrapsihično perspektivo, v kateri bi se človeško vedenje vzgibalo izključno iz subjektivne zaznave realnosti. Glede tega *Gestalt Therapy* uvaja koncept »srednjega modusa« funkcioniranja selfa, ravno zato, da bi pokazala na njegovo pozicijo na meji. Self ni nikoli le na strani organizma niti ne le na strani okolja, nikoli ni samo aktiven in nikoli samo pasiven. Objektivni značaj polja nam omogoča razmišljati o zaznavi, ki je še naprej subjektivna, kot o relacijskem derivatu, ki je funkcionalen v tolikšni meri, kolikor je popolnoma osredotočen na mejo kontakta in uspe s tem ujeti tako tisto, kar je notranje, kot tisto, kar je zunanje, ne glede na potrebe ali izkušnje posameznika oziroma zahteve in pogoje okolja. Poglejmo si primer: v partnerskem paru se čuti moški zavrnjenega, ker partnerka z njim noče spolno občevati. To zavrnitev doživlja kot zavračanje svojega lastnega bivanja, saj ga je takšno dožemanje spremljalo v njegovih najpomembnejših intimnih odnosih v preteklosti. Toda njegov self je tudi v okolju in je tako zmožen doumeti tudi želje partnerke, ki ima občutek, da si njen partner želi ljubezen le zaradi ljubezni in da ni zares zavzet zanjo. Resnična intimnost med obema je dosežena takrat, ko sta sposobna drug drugemu posredovati lastne percepcije in potrebe. Oziroma: intimnost je dosežena takrat, ko je self pri obeh prisoten na meji kontakta. Polje zato izraža tako percepcijo posameznika kot percepcijo okolja. Sile polja so dane v zaznavi vseh elementov, ki ustvarjajo polje.

Že nekaj časa smo priča zelo razširjenim poskusom približevanja koncepta polja iz geštalt terapije sistemski teoriji. Čeprav je sistemsko branje gotovo lažje poučevati, saj ponuja varnost formalne strukture, pa ne nudi ustreznih ustvarjalnih možnosti, ki jih omogoča bivanje na meji neznanega, z vsemi negotovostmi in strahovi, a tudi z neprecenljivim občutkom upanja in možnosti, ki jih naša teorija človeške narave dopušča. Polje je v geštalt terapiji proces, ne sistem (Hodges 1996). Kljub temu, da je sistemski obrat pri nekaterih kolegih v kontekstu evolucije geštalt terapije razumljiv kot posledica nasprotovanja »kalifornijski« orientaciji razumevanja selfa v intrapsihičnih terminih (prav na ta način je self iz slovite Perlsove »prayer« napačno razumljen). Kar je specifično naši teoriji, je, da je self razumljen v srednji poziciji med organizmom in okoljem oziroma v posebni relacijski poziciji.

Lahko torej rečemo, da je polje odnosen [*relazionale*] proces, ki se dogaja tukaj-in-zdaj. Ta proces je potrebno razumeti holistično, v geštaltističnem pomenu, saj ne vključuje le figure ter kontakta med organizmom in okoljem, ampak tudi vse tisto, kar mu »nasprotuje« in predstavlja njegovo ozadje. Tako kot ne bi bili zmožni prepoznati dneva, če ne bi imeli izkušnje noči, ki tvori njegovo ozadje in prispeva k njej na fundamentalen način. Podobno je, kadar jemo jabolko; self, ki je v kontaktu z jabolkom se s to izkušnjo »napolni« do te mere, da je preostanek polja (predhodna želja po nečem hladnem in sladkem, prej pojedena jabolka, skratka vse, kar ne sodi pod »jesti jabolko v tukaj-in-zdaj«) prisoten kot ozadje. *Prav zaradi tega je self izkušnja polja.*

1.3. Antropologija selfa

Self kot produkt interakcije med organizmom in okoljem ima očitno antropološko matrico Darwinovega kalupa. Človeški živalski organizem je namreč razumljen kot plod okoljske evolucije, zato je interakcija organizem-okolje prirojena v matrici same evolucije. Sam koncept organizemske samoregulacije (Goldstein 1939) je tesno povezan z evolucijo vrste. Tudi Perlova intuicija o infantilnem razvoju oziroma njegov koncept dentalne agresije (Perls 1942) je temeljil na teoriji človeške narave kot zmožne samoregulacije. Teorija, ki je v primerjavi z mehanicističnim konceptom, ki je bil uveljavljen na prelomu iz XIX. v XX. stoletje (in ki prežema tudi Freudovo teorijo), nedvomno bolj pozitivna. Sposobnost otroka, da grize, podpira in spremlja njegovo sposobnost destrukuiranja realnosti. Ta spontana, pozitivna agresivna moč ima funkcijo preživetja in omogoča posamezniku, da aktivno doseže vse, kar lahko v okolju zadovolji njegove potrebe, destrukuirajoč ga v skladu z lastno radovednostjo.

Poudarek, ki ga je Goodman namenjal odnosnosti [*relazionalità*], je potemtakem povezan z zvezo organizem-okolje na antropološki ravni in posledično z zvezo posameznik-družba na socialnopolitični ravni. Ne gre za zanimanje, usmerjeno v analizo odnosa v terminih komunikacije, kot pri Watzlawicku in Rogersu. Skupina, ki je utemeljila geštalt terapijo, je dejansko hotela pokazati, da med posameznikovimi potrebami in pravili družbenega življenja ni nepremostljivega prepada (Spagnuolo-Lobb, Salonia et al. 1996; 1997). To je bilo v nasprotju s teorijo principa realnosti, po kateri se mora potreba posameznika prilagoditi predpostavljeni zunanji realnosti: »Kolikor je nekdo v kontaktu s potrebo in okoliščinami, je očitno, da realnost ni nekaj neupogljivega in nespremenljivega, ampak je pripravljena biti ponovno-narejena; in čim bolj spontano nekdo uveljavlja moč orientacije in manipulacije, za bolj bistveno se izkaže to ponovno-oblikovanje.« (Perls idr. 1951, poglavje 2, odstavek 9)

Self geštalt terapije izraža natanko to *sposobnost* organizma, da vzpostavi kontakt s svojim okoljem spontano in namerno, kot cilj oziroma kot teleološki princip človeške narave. Razlog, ki premika self, je organizemska intencionalnost osebe, ki je za geštalt terapijo vedno relacijska. Kajti človeška oseba je definirana kot »človeški živalski organizem v kontaktu«. *Kontakt je smoter selfa.*

1.4. Self kot kreativno prilagajanje

Perls in Goodman v *Gestalt Therapy* nedvoumno povesta, da je bilo tisto, kar ju je spodbudilo k oblikovanju nove teorije selfa, šibkost teorije *jaza* v psihoanalizi: »V literaturi psihoanalize, kot je splošno znano, je najšibkejše poglavje tisto, ki se nanaša na teorijo o selfu ali o jazu. Tako ne ukinjamo močnega dela kreativnega prilagajanja, ampak uveljavljamo novo teorijo selfa in jaza« (Perls idr. 1951, poglavje 2, odstavek 11). Kreativno prilagajanje je bistvena funkcija selfa ali, bolje, »self je sistem kreativnih prilagajanj« (ibid.). Self torej izraža sposobnost; sposobnost človeškega živalskega organizma, ki s tem, ko se osredotoča na navzoči dogodek in dopušča svobodno medsebojno delovanje svojih zmožnosti, ne pride do kaosa (kot bi nas hotel usmeriti dihotomen način razmišljanja o razmerju posameznik-okolje), ampak do geštalta, ki dejansko razreši realni problem (Perls idr. 1951, poglavje 2, odstavek 9).

Self organizira to izkušnjo preko svojega bivanja v kontaktu tako, da sledi zakonom geštalt zaznavne organizacije (Spagnuolo-Lobb 1997; Wheeler 1991), dinamiki figura/ozadje, odnosu celota-deli ali holizmu. Dialoški princip Buberja (1954), še bolj pa moderna hermenevtika (Gadamer 1960) sta teoretski orodji, ki nam omogočata razvijati vidik zaznave na meji kontakta. Biti popolnoma v kontaktu kot sposobnost upoštevanja bodisi lastne zaznave bodisi zaznave drugega in s tem uresničiti »zlitje horizontov« (Gadamer 1960), je osnova za oblikovanje specifične teorije diagnoze v geštalt terapiji, hkrati pa branje kontratransferja, nujnega za funkcionalen odnos (Salonia 1992; Spagnuolo-Lobb, Salonia 1986). Diagnostična metodologija, utemeljena na fenomenološki realnosti terapevtskega odnosa tukaj-in-zdaj oziroma kontakta med terapevtom in klientom, je referenčni okvir, na katerega se mora imeti geštalt terapija možnost opreti, da bi lahko diagnosticirala in konstruirala modele, ki so primerni temu pristopu, in niso hibrid drugih teorij, ki se ne glede na svojo veljavnost nanašajo na drugačne epistemološke principe. Isto velja za teorijo razvoja v geštalt terapiji (Spagnuolo-Lobb 1999). Če je smoter selfa kontakt, mora biti ta epistemološka opredelitev projicirana tudi v teleologijo razvoja. Razvoj človeškega bitja poteka od manj diferenciranih relacijskih sposobnosti (ki ustrezajo samocentrirani zaznavi) do sposobnosti za kontakt s »ti« (dialoška sposobnost, pri kateri obstajata obzorje jaza in obzorje ti, s tem da obstaja jasna diferenciacija med obema zaznavama, ki se uspeta raztopiti, da bi se tako dopustila nadaljnja asimilacija). (Salonia, 1989)

1.5. Self kot funkcija

Naša teorija torej v polje psihoterapije vpeljuje koncept selfa *kot funkcije*. Gre za preprosto opazovanje procesne dinamike, ki gre naravnost v srce relacijskega funkcioniranja posameznika, onstran vsebine. Teorija selfa teži k doumevanju tistega, kar je posebno človeški izkušnji. Ker imamo potrebo, ki se kaže kot model, s katerim si lahko pomagamo pri razumevanju bistva izkušnje, mora biti ta model v soglasju z izkušnjo samo oz. mora biti procesen, gledati mora na to, *kakšna* sta izkušnja in odnos. Self je v *Gestalt Therapy* obravnavan kot funkcija polja organizem-okolje v kontaktu, ne kot fiksirana struktura ali vsebina. To ni izpeljano iz dejstva, da geštalt terapija ne priznava vsebine ali fiksnih struktur, ampak enostavno iz prepričanja, da je naloga vsakogar, ki proučuje človeško naravo, opazovanje kriterijev, ki ustvarjajo spontanost, in ne kriterijev, ki omogočajo shematiziranje človeškega vedenja. Namesto da bi se usmerjala v možnost zapiranja človeškega vedenja v sheme, si geštalt terapija raje dopušča usmerjanje k občutku polnosti, ki je podan z vztrajanjem v izkušnji.

Kaj pomeni, da self kot funkcija izraža sposobnost, proces? Poglejmo si primer. To, da zna novorojenček sesati, je splošna zmožnost oziroma funkcija, medtem ko je to, kar sesa, vsebina, ki je spremenljiva. Prav zmožnost sesanja (in pozneje grizenja ali sedenja) je tista, ki pripelje otroka do kontakta s svetom, ki generira njegovo spontanost – ali pomanjkanje spontanosti. Namreč, kolikor je otroku sesanje na neki način prepovedano, tj. mu je prepovedano spontano izvajanje funkcije, ki mu je primerna, mora otrok to izravnati s početjem česa drugega in tako priti v kontakt ter razrešiti, sicer s pomanjkanjem spontanosti, potrebo, ki je nastala z aktom sesanja. Dejstvo, da otrok sesa nekakovostno mleko, gotovo vpliva na njegovo izkušnjo. Toda geštalt terapije ne zanimajo sodbe o kvaliteti mleka, temveč to, kako se je otroški organizem na slabo mleko odzval oziroma kako mu je prilagodil svoje funkcioniranje: skratka, kakšno spontanost je izgubil. To nam omogoča, da se osredotočimo na vprašanje, kako podpreti organizem, da bi lahko spet pridobil funkcijo sesanja z nedvoumno spontanostjo. Z drugimi besedami, omogoča nam, da se osredotočimo na možnost zopet pomagati organizmu doseči njegovo spontanost kontakta, ki je za nas teleologija njegovega bivanja, razlog za njegovo življenje in sredstvo, skozi katerega živi: kontakt, ki je uresničen preko različnih sposobnosti.

Tisto, kar pomaga otroku vnovič vzpostaviti spontanost sesanja, ni le védenje, da mleko ni bilo dobro, ampak tudi izkušnja možnosti vrnitve in sesanja drugačnega mleka, ponovnega od-

kritja *funkcionalne spontanosti* sesanja z novim kreativnim prilagajanjem, novo organizacijo izkušnje polja organizem-okolje.

1.6. *Self in holizem*

Spontanost selfa je rezultat kombinacije dveh ekstremov: intencionalnosti (*deliberateness*) in sproščanja (*relaxation*) (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 4). V Aristotelovih terminih, »vse stvari, ki predpostavljajo določeno kombinacijo, morajo biti zmožne recipročnega kontakta« (De Gener. et Corrupt., 1,6).

To teoretiziranje *quida*, ki določa spontanost selfa, ta integracija in harmonija gibanj, ki – kot val – v figuro prinašajo tisto, kar je bilo ozadje, in obratno, odvisno od ritma nenehnega ustvarjalnega prilagajanja temu, kar se dogaja na kontaktni meji, nas vrača nazaj k srednjemu modusu selfa. Ne glede na to, ali self deluje ali delovanje sprejema, ta proces vedno meri na samega sebe kot celoto, čuti ga kot svojega in se mu hkrati zaveže (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 4).³ Holistična logika, značilna za *Gestalt Therapy*, je strogo zavezana temu pojmovanju selfa. Gre za upoštevanje polarnosti (posameznik in okolje, črno in belo, dan in noč) v vsej njihovi moči ustvarjanja eksistence. Namreč, iz zaznavajočega soobstoja belega in črnega lahko vemo, ali je govora o eni ali drugi barvi, tako kot je mogoče iz dejanske sočasnosti posameznika in okolja spoznati bodisi enega bodisi drugega.

2. Tri osnovne funkcije selfa

Z določanjem selfa kot kompleksnega sistema kontaktov, nujnega za prilagajanje zapletenemu polju (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 2), avtorji *Gestalt Therapy* opredeljujejo določene »posebne strukture, ki jih prav ta [tj. self] ustvarja za posebne namene« (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 5).

Govorijo o skupku izkušenj, okoli katerega se organizirajo različni vidiki selfa. Za opis teh struktur uporabljajo termine psiholoških teorij (id, ego in osebnost), toda z bistveno razliko: izogibajo se podajanja definicije realnosti. To bi namreč privedlo do izgube fenomenološkega občutka izkušnje. Perls, Hefferline in Goodman razumejo te pojme v izkustvenih in fenomenoloških terminih, potrjujoč značilno mentalno odprtost, in povedo, da si ne domišljajo, da z omenjenimi pojmi – id, jaz in osebnost – povedo vse, ampak se zavedajo, da so to le tri izmed množice možnih izkustvenih struktur. Te strukture postanejo parcialne, sposobnosti, ki – to je treba ponoviti – funkcionirajo v integriranem modusu, v holističnem kontekstu izkušnje, ki konstituira self. Tukaj morajo biti strukture razumljene kot sistemi urejanja ali organizacijska načela, s pomočjo katerih izkušnje organizma pridobivajo svojo formo in značilne pomene. To se nanaša na podfunkcije, ki enostavno odgovarjajo naši potrebi po definiranju in abstrahiranju, ter orientacijo pri razumevanju človeške izkušnje.

Tri funkcije selfa so doumete kot sposobnost osebe, da se poveže s svetom: id kot ozadje izkušnje, tisto, kar je »znotraj kože«, osebnost kot asimilacija prejšnjih kontaktov in ego kot motor, ki žene drugi dve funkciji in izbira, kaj mu pripada in kaj mu je tuje.

Pozorno si oglejmo te tri delne funkcije selfa.

2.1. *Id-funkcija*

Ta je definirana kot sposobnost organizma, da vzpostavi kontakt z okoljem s pomočjo 1) ozadja asimiliranih kontaktov (vključno z nedokončanimi preteklimi situacijami); 2) fizioloških potreb; 3) telesnih izkušenj in tistih situacij, ki so doživete kot »znotraj kože«.

1. Ozadje asimiliranih kontaktov. V različnih poglavjih *Gestalt Therapy* lahko preberemo tako različne definicije »kontakta«, da se zdijo celo nasprotni. Kontakt je na primer po eni strani nenehna dejavnost selfa (self je neprestano v kontaktu), po drugi pa pomenljiva izkušnja, ki lahko spremeni pretekla prilagajanja selfa. Kaj je torej kontakt? Sedeti na stolu (fizični kontakt med

delom telesa in stola) ali nekaj podobnega prvemu spolnemu občevanju z vsem našim bitjem z osebo, v katero smo zaljubljeni?

Skratka, obstajajo tipi kontaktov, ki jih nimamo potrebe vsak trenutek preverjati in ki predstavljajo oporo prejšnjim kontaktom selfa. Tako ni treba vedno znova preverjati, ali nas bo stol zdržal, ter ponovno obnavljati vrste proprioceptivnih in motoričnih koordinacij, ki nam omogočajo, da se nanj usedemo. Že samo destrukuirajoč dogodek, kot je zibanje ali škripanje stola, bo ponovno aktiviral self na meji kontakta med našim telesom in stolom, da bi tako preverili strukture, potrebne za kontakt. Za novorojenčka ni nič samoumevno oziroma vnaprej znano (če izvzamemo modifikacije, ki izhajajo iz fiziološke evolucije in iz tega, česar se je bil naučil v času znotrajmaterničnega življenja): dojenček se mora naučiti vsega in vse mu je noviteta, ki jo je potrebno preizkusiti, destrukuirati in asimilirati. Majhen otrok se veliko ukvarja s koordinacijo proprioceptivnih zaznav in motoričnih funkcij, z integracijo dimenzij prostora in časa, z nenehnim formiranjem geštalta, ki bo na smiseln način povezal njegove lastne potrebe in želje s pogoji okolja. Šele tedaj, ko otrok kontinuirano izumlja ustvarjalne rešitve, se sooča z zidom, ki predstavlja omejitev njegovi želji po raziskovanju, se nauči regulirati napetost raznoterih mišic tako, da se nauči, da lahko s prislonitvijo na zid pomaga telesu. Na enak način se nauči vseh domnevnih koordinacij, nujnih, da se postavi na noge. Prav iz razmerja med njegovim jokom in prihodom njegove mame se nauči regulirati lastni notranji občutek časa, brez – tako je vsaj zazeleno – tesnobe zapuščenja in nič.

Ozadje asimiliranih kontaktov torej spada »znotraj kože« selfa, med tiste specifične pridobitve, ki so sorazmerne kompleksnosti psihofizičnega razvoja (Piaget 1950) in telesnim izkušnjam (Kepner 1997).⁴

2. Fiziološke potrebe. Fiziološke potrebe predstavljajo v kontekstu teorije selfa kot funkcije polja vzbujanje selfa, ki izvira iz organizma. Self se namreč lahko aktivira bodisi zaradi notranjega (podanega s pojavom fiziološke potrebe) bodisi zunanjega vzbujanja (podanega z napetostjo v okolju). Vendar je ta razlika le v našem umu, saj je self funkcija polja in je njegovo aktiviranje del integriranega procesa: okoljski element lahko stimulira fiziološko potrebo, tako kot lahko fiziološka potreba stimulira zaznavo poprej nezaznanega dela polja.

Na primer: pogled na fontano, medtem ko se sprehajamo pod močnim soncem, nas lahko »spomni«, da smo žejni, tako kot nas žeja aktivira k iskanju vode v okolju. To zaznavno-relacijsko dinamiko so poudarjali že teoretiki geštalt psihologije (Köhler 1940; 1947; Koffka 1935).

Če se vrnemo k strogo kliničnemu kontekstu, lahko pacienta na primer pogled na terapevtovo brado »spomni« na (frustrirano) željo izraziti lastno seksualno afektivnost do očeta. Tako lahko tudi želja po osvoboditvi seksualne energije pacienta aktivira k iskanju tega zaznavnega (moškega) elementa pri terapevtu, elementa, ki klientki omogoča to možnost osvoboditve od omenjene energije. V vsakem primeru je kontakt z dogodkom vedno integracija, geštalt, razpoložljivosti v organizmu in razpoložljivosti v okolju.

Če pacient reče terapevtu: »Vaša brada me vznemirja: spominja me na pošasti iz pravljic,« ali mu pove o sanjah, v katerih je božal njegovo brado, vsebujejo ta sporočila relacijski pomen, ki lahko značilno usmerja terapevta. Stereotip geštalt terapevta⁵ bi morda na to informacijo odgovoril tako, da si dovoli biti svobodno navdihnjen od tega, kar čuti. To je skladno z našo teorijo, hkrati pa predpostavlja tudi, da je terapevt popolnoma v kontaktu s pacientom, z drugimi besedami, da je natanko na meji, kjer se pacientova fiziološka potreba sreča z brado kot elementom okolja. Predpostavlja tudi, da ja terapevt zmožen nuditi podporo, ki jo pacientov self išče, da bi bil zmožen povsem razviti ta tip kontakta.

3. Telesne izkušnje in tisto, kar je izkušeno kot »znotraj kože«. Isadore From je učil, da imajo osebe s psihotično motnjo prevladujočo motnjo id-funkcije; asimilirale so jo z močno tesnobo, tistim, kar je povezano z »znotraj kože«.

Če se poglobimo v ta klinični koncept in ga obogatimo s prispevki zadnjih desetletij o ra-

zumevanju in obravnavi težko obolelih pacientov, postane jasno, da ta koncepcija id-funkcije selfa geštalt terapiji odpira možnost dela s pacienti s težkimi motnjami preko notranje teoretske doslednosti in z metodološko originalnostjo.

V resnici ta tretji vidik id-funkcije združuje prejšnja dva in jima daje občutek integriranosti v izkušnji osnovne varnosti (ali nevarnosti), ki ga ima (ali ga nima) self pri vzpostavljanju kontakta z okoljem. Gre za občutljivo razmerje med samopodporo in podporo okolja, med občutkom notranje polnosti in občutkom, da je okolju mogoče zaupati. Obe izkušnji sta med seboj tesno povezani: bolj ko oseba preizkuša občutek, da lahko zaupa okolju, bolj preizkuša notranjo polnost kot sproščanje tesnobe ali fizioloških potreb. In nasprotno: bolj ko oseba čuti notranjo varnost, bolj je zaupanje svetu možno in funkcionalno.

Če se je bila oseba naučila živeti z anksioznostjo, pričakovanjem razrešitve fiziološke potrebe (ker je oseba, ki je ponujala skrb, prišla prepozno ali ni prišla takrat, ko je bila potreba izražena, ali ker ni kako drugače pomirila anksioznosti, porojene iz pomanjkljive podpore okolja), se bo povezovala z okoljem brez tega specifičnega ozadja asimiliranih kontaktov.⁶

Za osebe s psihotično motnjo je natanko ta izkušnja »znotraj kože« tista, ki se pokaže kot napolnjena z anksioznostjo in kot – še pomembneje – nediferencirana od »zunaj kože«. Z drugimi besedami, pri psihotičnih motnjah srečamo pomanjkljivost zaznavanja meje med telesom in zunanjim okoljem, med telesom in hišo (Salonia, v pripravi), med znotraj in zunaj. Oseba s psihotično motnjo se ne more veseliti lahkotnosti, ki jo omogoča zaznava meje, tako da je pri njej vse, kar je zunaj, tudi znotraj. Zunanost predre v kožo in sega v intimo, do srca, do želodca, do možganov. To disfunkcionalno izkušnjo id-funkcije zaznamo v dihanju in drži, v načinu dojemanja in nasploh v načinu povezovanja ter v govoru. *Telo in govor sta iz tega razloga za terapevta najpomembnejša instrumenta fenomenološkega branja.*

Pacient z resnimi motnjami, ki ni bil zmožen ustvariti zaznave »zaslona«, meje med notranjim in zunanjim, bo uporabljal jezik, ki na določen način razkriva to zaznavo. Na primer: »tvoj glas mi vdira v možgane«; »ta kozarec vode mi je uničil želodec«; »ni bil protagonist v filmu tisti, ki je krvavel, ampak jaz, toda tako se je videlo na zaslonu«; »ko se nasmejiš, laže diham«. Ti primeri nas opominjajo na tesno zvezo med notranjim in zunanjim, med okoljem/osebo-v-relaciji in funkcioniranjem našega telesa, zaradi česar tesnoben pogled matere povzroča tesnobo pri otroku, medtem ko nasmeh ustvarja odprtost, ki se konkretno čuti v telesu kot odprtost dihanja in zaupanje v celoto, ki je polje organizem-okolje.

2.2. Funkcija osebnosti

Funkcija osebnosti pomeni sposobnost selfa, da pride v kontakt z okoljem na osnovi tega, kar je, oziroma tega, kar je postal. »Osebnost je sistem drž, utemeljen v medosebnih razmerjih ... je v bistvu verbalen odziv selfa« (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 8). Osebnostna funkcija je zato izražena z odgovorom subjekta na vprašanje »kdo sem jaz?«. Odgovor predstavlja razlago obnašanja posameznika, vsaj vrsto razlage, kakršno dajejo teorije osebnosti. Ta funkcija posameznika kontinuirano informira o njegovih preferencah in nepreferencah, o tistem, kar je usvojeno kot škodljivo ali varno, manifestirajoč bogastvo, ki ga je bil izgradil na ravni socialnih relacij, kulturnih, etičnih in moralnih vrednot, jezika in učenja: skratka, osebnostna funkcija pomeni referenčni okvir temeljnih stališč posameznika (Bloom 1997). Kot značilen tretji element selfa predstavlja popolnoma drugačen koncept od tistega, ki je značilen za psihoanalizo ali transakcijsko analizo, in sicer osebnost kot normativen aspekt psihične strukture, poleg impulzivnega (id) in regulatornega (jaz) aspekta. Bolj kot normativen sistem izraža osebnostna funkcija socialno prilagoditev interaktivnega vida.⁷

V geštalt terapiji pomeni osebnostna funkcija sposobnost organizma, da vzpostavi kontakt z okoljem na osnovi definicije, ki jo dá samemu sebi. Jasno je, da v razmerje z drugimi vedno stopamo na osnovi tega, kar si mislimo o sebi samih: če se definiramo kot plahe, vzpostavljamo

popolnoma drugačen tip razmerja, kot če se definiramo kot drzne. Tako je eden poglavitnih aspektov, na katerega mora biti terapevt pozoren, da bi bila terapija učinkovita, funkcioniranje selfa na osebnostni ravni, bodisi v terapevtovem načinu vzpostavljanja kontakta bodisi v pacientovem. Osnovno je, da pacient sebe kot takšnega definira v odnosu do »tega« terapevta in da terapevt sebe definira kot terapevta v odnosu do »tega« pacienta. Osebnostna funkcija je zato povezana s socialno vlogo, z introjekti, z asimilacijo razvojno zastavljenih sprememb (postati odrasel, starš itn.), torej z učenjem.

Na primer: osemleten deček spontano uporablja jezik, ki je primeren njegovi starosti. Če se izraža z jezikom odraslih, lahko rečemo, da njegov način kontaktiranja z okoljem izraža motnjo v osebnostni funkciji. Isto lahko rečemo za štiridesetletno žensko, ki govori kot šestnajstletno dekle, ali za mater, ki se do svoje hčerke obnaša kot do prijateljice ali sestre, ali pa za študenta, ki se obnaša kot profesor, in za pacienta, ki sebe opredeli kot osebo, ki ne potrebuje pomoči.

2.3. Funkcija jaza (*ego-funkcija*)

Jaz-funkcija pomeni drugačno sposobnost selfa v kontaktu. Kajti to je sposobnost identificirati sebe ali odtujiti se od delov polja (to »sem« jaz, to »nisem« jaz); je sposobnost volje, sposobnost odločanja, značilna za enkratnost posameznikovih izbir; je volja, ki jo je Otto Rank razumel (1941, 50) kot moč, ki se organizira avtonomno, ki ne predstavlja niti biološkega impulza niti socialnega gona (pulzije), temveč tvori ustvarjalni izraz celotne osebe (Müller 1991, 45).

Jaz se torej udeležuje procesa kreativnega prilagajanja preko izbiranja, in sicer tako, da se poistoveti z nekaterimi deli polja, a odtuji od drugih. Natanko ta funkcija selfa dá posamezniku občutek, da je aktiven in intencionalen. Ta namernost je spontano udeležena s strani selfa, ki jo žene naprej z vso svojo močjo oziroma z zavestjo, razburjenostjo in sposobnostjo ustvarjanja novih figur.

»Jaz-funkcija je namernostna [*deliberate*], aktivna, čutilno pozorna ter motorično agresivna in se sebe zaveda kot izolirane od situacije« (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 6). Natanko to so po avtorjih *Gestalt Therapy* značilnosti ego-funkcije, kar nas navadno privede do tega, da jo imamo za posrednico izkušnje kot njene prave snovi zunaj polja. Ta abstrakcija, ki jo izvršujemo, nas pripravi, da o okolju ne razmišljamo več kot o polju naše izkušnje, ampak kot o zunanjem, oddaljenem svetu (ibid.). Gledišče geštalt terapije pa nasprotno vztraja pri tem, da se jaz in okolje razumeta kot nedihotomna dela enega dogodka, ki je self, se pravi kot ustvarjalna prilagoditev polja. Noč je samo polariteta dneva in obratno (Cavaleri 1996).

V primerjavi z drugima dvema funkcijama je *jaz-funkcija* drugačna: je kot motor, ki deluje na osnovi interakcije vseh ostalih struktur selfa. Ego, sposobnost spontanega odločanja ob podpori zaznave »znotraj kože« in zaznave »kdo sem jaz«, deluje na z njima skladen način. Prav tako ne bi smelo biti nič drugače v holističnem pogledu na self: sposobnost vzpostaviti kontakt z okoljem – tako imenovana ego-funkcija – selfu stvarnosti ne more predstaviti ločeno: namesto tega je to način, kako self ustvari lastno ustvarjalno prilagoditev. V tehničnih terminih, gre za sposobnost introjiciranja, projiciranja, retrofektiranja oziroma popolnega ustvarjanja kontakta.

Vzemimo klinični zgled. V navzočnosti dražljajev, povezanega z emocijo, ki ni podprta na telesni ravni (mišice, ki bi morale odgovoriti na to zaznavo, so rigidne, in dihanje je blokirano – id-funkcija) in/ali ni opredeljena kot lastna (»nisem nekdo, ki čuti takšne emocije – osebnostna funkcija), lahko *jaz* izbere, da se izogne sprožitvi razburjenja, bodisi z introjektivno, tj. z opredelitvijo razburjenja z zunanjimi oznakami (»sem napet, moram se umiriti«), bodisi s projekcijo, kar pomeni pripisanje razburjenja okolju (»svet je poln napetih ljudi«), bodisi nadalje z retrofleksijo, se pravi z izognitvijo polnemu kontaktu z okoljem (»s to izkušnjo se moram spraviti sam«, medtem ko si celo grize nohte ali se praska).

Tako imenovana »izguba funkcije *jaza*« kaže natanko na to (ustvarjalno) izbiro *jaza*, da se izogne sprožitvi razburjenosti med različnimi fazami izkustvenega cikla v kontaktu z okoljem,

da bi se tako izognil tesnobi, ki jo povzroči pomanjkanje podpore za to razburjenje. Do tovrstne izgube lahko pride preko introjektivnega procesa (»vem, kako se imenuje ta stvar«, ali »tega ne smem čutiti«), preko projektivnega procesa (osredotočiti se na zaznavo zunanosti in pripisati lastno emocijo ali njeno nasprotje drugemu – »rad/a me imaš« lahko predstavlja isti projektivni proces kot »sovražiš me«) ali preko retrofektivnega procesa (»ne smem zaupati okolju, to moram narediti sam«). Ko torej govorimo na primer o izgubi funkcije *jaza*, ki se ji reče introjektivna, to ne pomeni izgube sposobnosti introjektivnosti, ampak nasprotno, izgubo ego-funkcije za izpeljavo razburjenja, realiziranega preko introjektivnega modusa (ki v tem primeru postane disfunkcionalen).

3. Razvoj selfa v izkušnji kontakt-umik iz kontakta

Tako smo prišli do teme selfa kot procesa, kot razvoja izkušnje kontakt-umik kontakta. Torej: self je izkušnja kontakta med organizmom in okoljem: »Izkušnja se zgodi na meji med organizmom in njegovim okoljem, predvsem na površini kože in ostalih organov zaznavanja in motoričnega odziva« (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 1). »Self je figura/ozadje procesa v kontaktni situaciji« (Perls idr. 1951, poglavje 10, odstavek 2). Tisto, kar zanima gestalt terapijo, je upoštevanje tega fenomenološkega procesa in podajanje teoretičnega koda, ki bi se nam omogočal v njem orientirati – zlasti iz terapevtskih razlogov – v primeru, ki se ne pokaže kot funkcionalen. Prav pozornost na proces nam omogoča videti izkušnjo kontakta v njenem napredovanju, upoštevajoč torej časovno dimenzijo (glej tudi Cavaleri, v tej knjigi). Namreč, v navadni zdravi izkušnji »je oseba sproščena, ima več interesov, vsi so sprejeti in vsi so precej nedoločeni – self je "slaboten gestalt". Nato določen interes postane pomembnejši in sile same sebe spontano mobilizirajo, določene podobe se razjasnijo in pričnejo se motorični odzivi. V tej točki so zelo pogosto potrebne tudi določene namerne izključitve in izbire. (...) Se pravi, namerne omejitve so postavljene v celotnem funkcioniranju selfa in poistovetenje ter odtujevanje se nadaljujeta v soglasju s temi omejitvami. (...) Nazadnje, na vrhuncu vznburjanja, se sposobnost odločanja zrahlja in zadovoljitev je spet spontana.« (Perls idr., 1951, poglavje 10, odstavek 6)

Proces kontakt-umik iz kontakta je potovanje, ki definira self in ga vodi do meje kontakta z okoljem ter ga po polnosti srečanja ponovno potegne nazaj. Če si zavoljo boljše razlage organizem zamislimo kot kroglo v polju, potem je proces kontakta aktiviranje te krogle, njeno samopolnjenje z energijo, da bi funkcionirala na meji, kjer se dogaja aktivna izmenjava z okoljem. Poenostavitev te prispodobe gotovo ne naredi pravice strukturirani kompleksnosti izkustvenega holizma. Self je nenehno v kontaktu, in ne obstaja stanje »ne-selfa«; človeški organizem brez selfa je anesteziran ali mrtev (Kitzler 1999). Naše teoretično odmišljanje tega, kar se spontano dogaja, je uporabno za klinične namene in nam omogoča, da se orientiramo v kontaktu, na primer v kontaktu terapevt-pacient. Izkušnja kontakta je v gestalt terapiji opisana kot razvoj, ki poteka v štirih fazah (predkontakt, kontakt, finalni kontakt, postkontakt), med katerimi daje dinamiki figura/ozadje vsaka drugačen poudarek.

Organizem, ki sam sebe aktivira, je v fazi, ki se imenuje *predkontakt*, trenutek, v katerem se pojavijo dražljaji, ki vpeljejo proces figura/ozadje. Ti dražljaji ali predkontakti so: redno ponavljajoče se potrebe, ki aktivirajo kontakt v smeri okolja (recimo lakota); neredne bolečine, ki aktivirajo kontakt v smeri telesa (na primer poškodba); dražljaji, ki se postopoma razvijajo v želje in emocije ali stiske (npr. sanje); ponovne prilagoditve fiziologije, povzročene z okoljskimi pogoji, ki se včasih manifestirajo kot praznine v strukturi kontakta (npr. čustvena frustracija, žalovanje, izguba itn.) ali bolj trajno kot simptomi (ustvarjalne prilagoditve v težki situaciji) (Perls idr. 1951, poglavje 12, odstavek 2). Energija, ki giblje organizem in iniciira aktivnost selfa, vedno izhaja bodisi iz organizma bodisi iz okolja. Izključno okoljski ali izključno fiziološki dražljaj ne more obstajati, saj sicer ne bi bilo nobene novosti, ki bi jo bilo potrebno asimilirati, in ne bi bilo ne selfa ne rasti. Obstajajo živalske funkcije, ki težijo k izpolnitvi in dovršitvi v notranjosti,

zaščitene in nezavedne: govorimo o organskih ohranjevalnih prilagoditvah, po navadi filogenetskega tipa, ki niso funkcije kontakta (Perls idr. 1951, poglavje 12, odstavek 1).

Kot primer razvoja selfa vzemimo potrebo po hrani. V *predkontaktu* je telo dojeto kot ozadje, medtem ko je dražljaj (potreba po hrani) figura. V naslednji fazi, fazi *kontakta*, se self razširja proti meji kontakta z okoljem, spremljajoč dražljaj, ki ga je bil v prvem trenutku (v *podfazi orientacije*) privedel do raziskovanja okolja med iskanjem predmeta ali do skupka možnosti (hrana, različni tipi hrane), ki postanejo figure, medtem ko potreba ali primarna želja takoj potone v ozadju. V drugem trenutku (v *podfazi manipulacije*) self »manipulira« z okoljem tako, da izbere nekatere možnosti in zavrne druge (izbira na primer zelo začinjeno, vročo, beljakovinsko ali mehko hrano), napada nekatere dele okolja in premaga ovire (aktivno išče mesto, bar, slaščičarno, gostilno, kjer lahko najde izbrano hrano). V tretji fazi, ki se imenuje *finalni kontakt*, finalni objekt, je kontakt figura, medtem ko sta okolje in telo ozadje. Self je v celoti prevzet s spontanim aktom kontaktiranja okolja, zavedanje je na vrhuncu, self je popolnoma prisoten na meji kontakta z okoljem (hrana je zgrizena, okušana, slastna) in vsa sposobnost izbiranja je sproščena, saj ni v tem trenutku nobene izbire, le polno doživetje poprejšnje. Prav v tej fazi se dogaja hranljiva izmenjava z okoljem, z novostjo. Ta, enkrat prevzeta, bo prispevala k rasti organizma.

V zadnji fazi, fazi *postkontakta*, self upada, da bi pustil organizmu možnost prebaviti pridobljeno novost, da bi jo integriral, na nezaveden način, v poprej obstoječo zgradbo. Proces asimilacije je vedno nezaveden in nenameren (tako kot je nezavedna in nenamerna prebava); zavesten lahko postane, kolikor obstaja motnja. Self se torej v tej fazi praviloma zmanjšuje, se umika z meje kontakta.

Jasno je, da ta razlaga s primerom ne more v polni meri prikazati kompleksnosti sistema kontaktov selfa, ki je nenehno dejaven na različnih ravneh in ki predstavlja trenutno izkušnjo posameznika. Nekdo lahko bere knjigo (mentalni kontakt) ležeč v viseči mreži (v precejšnji meri asimilirani kontakt, razen če se viseča mreža prevrne), poslušajoč ptičje petje (akustični kontakt), vdihavajoč vonj rož (olfaktorni kontakt) in prepuščajoč se božanju sonca (kinestetski kontakt). Vendar se v tem kompleksnem sistemu kontaktov organizem osredotoči pretežno na enega: tistega, ki ga izbere in s katerim se identificira, da bi rasel. Če je najizrazitejša potreba povezana z mentalno rastjo, je to branje knjige, če v tem trenutku pomembna čustva ali misli priključijo akustični kontakt, je to poslušanje ptičjega petja, itd.

Če je opis procesa kontakta, ki tvori self, v *Gestalt Therapy* zelo jasen, pa ni tako nedvoumna uporaba koncepta časa. Ni torej jasno, ali te štiri faze izražajo *možen* razvoj izkušnje kontakta, ki na ta način pušča prostor možnosti, ki se ne bo razvila pri vsaki izkušnji kontakta, ali pa je treba časovno dimenzijo razumeti v Heideggerjevem smislu, kot kategorijo, ki določa občutek odnosa, tako da vsaka izkušnja kontakta s tem, da se razvija v času, vključuje časovno izkušnjo, vrsto relacijske ure, ki poda občutek in pomen glede na minulo časovno fazo. Z drugimi besedami, radi bi vedeli, ali je finalni kontakt (ali katerakoli faza v procesu kontakta) faza, ki se »dogaja« v vsakem primeru – če kontakt v tej fazi razumemo v smislu, ki ga implicira ta faza –, ali pa je to faza, ki se dogaja le, če je odnos dosegel določeno raven zrelosti. Zdi se mi, da je v teoriji selfa suverenost časovne dimenzije implicitna, fundamentalno fenomenološka, vendar ostaja ta točka v osnovnem besedilu nerazvita. Hkrati se za razjasnitev tega ne moremo obrniti niti na geštalt literaturo, ki je sledila, saj temu vidiku tudi ta ni posvetila ustrezne pozornosti.⁸

Če dejstvo, da je self umeščen v času, spreminja njegovo izkušnjo v kontaktu, lahko razmišljamo o različni dovzetnosti selfa za kontakt v različnih fazah. Posledica tega je dejstvo, da se ista zaznava ali izražanje umešča v referenčni kontekst, ki ni odvisen od notranje vsebine, ampak od teleološke funkcije faze, v kateri se nahaja. Na primer: dražljaj lakote v predkontaktu aktivira self, ki se potem usmerja k opazovanju okolja, izbiranju hrane, ki si jo želi, izmed tiste, ki je na razpolago v okolju – tu je v fazi polnega kontakta –, in potem pusti prostor asimilaciji oziroma prebavi. Isti stavek, na primer »lačen sem«, izrečen v fazi predkontakta pomeni »definiram svojo

potrebo«, v fazi kontakta na stopnji usmerjanja [*contatto-orientamento*] pomeni »iščem nekaj, kar bi pojedel«, v fazi kontakta na stopnji priprave [*contatto-manipolazione*] pomeni »želim jesti (na primer) to jabolko«, v fazi polnega kontakta pomeni »kako dobro je to jabolko«, v fazi postkontakta pa »nisem potešil svoje potrebe«. Če uporabimo ta kalup relacijskega pomena v terapevtskem procesu oziroma v času terapevtske ure, potem pridobi vsak pacientov stavek pomen v kontekstu časa.⁹

Pacient, ki pride na dogovorjeno uro in terapevtu takoj pove o najintimnejših delih svojega problema, se očitno izogiba predkontaktnu (ker ta ustvarja anksioznost). Zato lahko rečemo, da ima motnjo v tej fazi: anksioznost, ki jo čuti v predkontaktnu, mu ne dopušča spontanega razvitja procesa kontakta in tako self ustvarja rešitve, ki mu skozi izgubo neke funkcije *jaza* omogočajo, da ne čuti anksioznosti.

4. Patologija selfa

Zadnji dve poglavji prvega zvezka *Gestalt Therapy* preučujeta psihopatologijo. Ta je definirana kot motnja v funkcioniranju selfa.

Gre za običajno prekinitev sposobnosti vzpostavitve kontakta, kar privede do kopičenja nedokončanih situacij (prekinjena intencionalnost kontakta pušča gestalt odprt) in kar potem nadalje prekinja vse druge procese, ki so pomembni v kontaktu. Anksioznost, ki spremlja primarno prekinitev – tako, da ponavljajoče se situacije postanejo navada –, ni nič drugega kot dražljaj organizma, ki na pomanjkanje kisika (globoko dihanje) na fiziološki in okoljski ravni odgovarja na relacijski ravni, kar, namesto da bi ga to privedlo do spontanega razvoja selfa na kontaktni meji, povzroči, da je ta razvoj prekinjen.

Poglejmo si primer. Šestletna punčka čuti spontano željo objeti svojega očeta, izraziti mu toplino, radost razširjanja (id-funkcija) do njega. Vse to čuti kot zdrava oseba, polna veselja in toplote (osebnostna funkcija). Vendar trdna odločitev za objem očeta naleti na očetovo hladnost (okoljski pogoj) in je običajno prisiljena v prekinitev, kar odpira prostor za disfunkcionalne načine kontaktiranja (dražljaj je postal anksioznost, ki naj bi se ji izognili). Disfunkcionalen način je lahko prekinitev namernosti [*l'intenzionalità*] introjicirajoče pravilo ali definicija, na primer: »ne sme se biti odprt«; ali »očetov se ne sme objemati« itn. Drug način je lahko prekinitev namernosti [*l'intenzionalità*] skozi projekcijo: »oče me zavrača«; ali »moja odkritost je napaka«. Ali pa na retroflektiven način: »nimam potrebe (ni dobro zame) objemati ga«. Kopičenje teh nedokončanih situacij navadno ustvarja prekinitev, ki lahko privzame druge vedenjske oblike, ustvarjene za »pokritje« primarne prekinitve. Na primer: ne glede na tip prekinitve, ki se po navadi uporablja – kot smo že videli, je to lahko projekcija, retrofleksija ali introjektivna –, lahko oseba to začetno prekinitev »pokrije« z drugo, bolj površno prekinitvijo. Kar je potem vidno na fenomenološki ravni, je, da oseba prekinja kontakt v zvezi s temo »biti odprt [*espansive*] do človeka, čigar funkcija je očetovska«, preko retrofleksije (božati zapestnice ali kakorkoli delati sebi tisto, kar hoče oseba narediti nekemu drugemu, ali tisto, kar želi, da bi drugi naredil zanjo). Retrofleksija je prekinitev, ki se v fenomenologiji razmerja terapevt-pacient pojavlja najpogostejše. Terapevt mora odkriti začetno prekinitev oziroma mora, kot pravi Perls, »lupiti čebulo«.¹⁰

Iz učenja Isadora Froma vemo, da je lahko *jaz*-funkcija izgubljena, medtem ko sta lahko id- in osebnostna funkcija moteni (ne pa izgubljeni). Slednji namreč predstavljata skoraj pogoj, temelj selfa (psihosomatski v primeru ida, socialno vlogo v primeru osebnosti), in ne izražata sposobnosti odločanja selfa, ki jo predstavlja *jaz*-funkcija.

Ko sta ti dve funkciji moteni, je zaporedje kontakta spremenjeno, s posledično izgubo *jaz*-funkcije. Neka organska potreba je na primer odtujena prek projiciranja v okolje (»zrak je težek«, gl. tudi Bloom 1997).

V primeru psihoz je navzoča težka poškodba id-funkcije: osnova varnosti, ki izvira iz asimiliranih kontaktov, je odsotna, zato ego ne more uporabiti na tem utemeljene sposobnosti od-

ločanja. Kontaktu tako vladajo občutki, ki preplavljajo self, ki je, lahko rečemo, »brez kože«. Vse tisto, kar se dogaja zunaj, se dogaja tudi znotraj: self se premika brez jasne zaznave mej z okoljem (konfluenca), brez rešitve trajnosti, v stanju, v katerem je vse anksiozno (nemogoče predpostaviti, da potresa ne bo), in ni dejansko zmožen ničesar asimilirati (ker nič ne more biti prepoznano kot različno, kot novo).

Nasprotno pa, ko je navzoča motnja osebnostne funkcije, določena togost ali tesnoba do novega v zvezi s socialnimi odnosi v polju moti kontakt, pri čemer *jaz* izgublja nekatere sposobnosti. Primer tega je postati mati, ki išče ne le biološko spremembo, ampak tudi spremembo v socialnih odnosih (biti mati otroka). Tisto, kar se zdi novo, *jaz*, ki se ne more prilagoditi spremembam v socialnih odnosih ali kulturnih vrednotah ali jeziku, odvisno od trenutne situacije, določa kot »ne zame« (saj manjka opora osebnostne funkcije).

Ker osebnostna funkcija uteleša sposobnost selfa, da organizira sledi iz prejšnjih kontaktov, ki so v spominu, obvešča self – med drugim –, česa se je treba izogibati. To je kot podatkovna baza, ki poskrbi, da je self dobro obveščen o tem, kaj je v preteklosti predstavljalo nevarnost (četi tudi danes temu morda ni več tako). V sodelovanju z idom, ki nasprotno organizira tisto, kar se čuti, motnja v osebnostni funkciji prispeva k izgubi funkcioniranja *jaza* in je temelj nevrotičnih motenj. Kajti osebnostna funkcija predvsem organizira in ohranja arhaične elemente v strukturi trenutne situacije in je kot taka bistvo nevrotične fiksacije (Bloom 1997).

5. Cilj psihoterapije: od egotizma do relacijske ustvarjalnosti

Goodman šteje med izgube funkcij *jaza* egotizem – nevrotsko strukturo, o kateri se je veliko razpravljalo pred petdesetimi leti, bodisi ker so bili njeni aspekti slabo definirani bodisi ker je nedvomno prestavljala izziv. »(V pomanjkanju boljšega termina imenujemo to držo "egotizem", ker izraža posameznikovo pozornost do svojih meja in svoje identitete, in ne toliko do tega, kar je kontaktirano.)« (Perls idr. 1951, poglavje 15, odstavek 8)

Egotizem je prekinitev kontakta, ki ga izvaja *jaz* funkcija v finalni fazi: v ključnem trenutku izkušnje kontakta, ko naj bi prišlo do izmenjave med organizmom in okoljem in naj bi se sprostile vse sposobnosti volje, *jaz* ohrani nadzor, vzpostavi kontakt, ne da bi dopustil okoljski novosti, da ga poruši. Subjekt je obveščen o vsem, o vsem ima nekaj povedati. »Tipičen primer je poskus ohranitve erekcije, da bi se izognili spontanemu razvoju orgazma. Na ta način posameznik potrjuje lastno potenco, da "lahko", in pridobi zadovoljitev ničevosti (...), preži na presenečenja iz okolja (...), tako da izolira sebe kot edino realnost.« (Perls 1951, poglavje 15, odstavek 8)

Egotizem ima torej opraviti s prepuščanjem okolju, z zaupanjem v ključno novost, ki predstavlja okolje. »Ta je upočasnitev spontanosti prek namerne introspekcije in previdnosti, da se zagotovi, da so druge zmožnosti zares izčrpane – ni grožnje nevarnosti ali presenečenja –, preden zaupa.« (Perls idr. 1951, poglavje 15, odstavek 8).

Isadore From je rekel, da je egotizem bolezen, ki jo terapevti (celo geštalt terapevti, bi podčrtal ironično) posredujejo svojim pacientom takrat, ko jih privedejo do stopnje, na kateri imajo občutek, da vedo vse o sebi, a so se nezmožni predati *quidu*, za kar je nujno potrebno zaupanje, da bi se vdali življenju. »Ta metamorfoza je nevroza psihoanalizirancev: pacient popolnoma razume svoj karakter in ima svoje "probleme" za veliko bolj zanimive od vsega drugega – in ti problemi bodo obstajali do smrti, ker brez spontanosti in tveganosti neznanega pacient ne bo mogel asimilirati niti analize niti česa drugega« (Perls idr. 1951, poglavje 15, odstavek 8). Egotist bi lahko bil rešen narcisist, ki se je bil naučil vsega, kar je potrebno, da lahko prekinja kontakt, celo tega, kako se mu izogniti, ampak ki še vedno ni sposoben biti v polnosti življenja, sprejemati tveganja, ki ga s seboj nosi življenje.

Koncept egotizma kot prekinitve kontakta (ali odnosa) združuje v kliničnih terminih različne teorije in antropološke perspektive, od misli Otta Ranka, za katerega je zavedanje smrti nagrada, ki jo moramo plačati, da bi se zavedali življenja (Müller 1981), do poetičnega humanizma Her-

manja Hesseja (1955), ki vidi smeh kot edino rešitev človeške drame.

Postaviti v terapevtski odnos dialektično vrednost človeške dramatične nezmožnosti in »lahkotnost bivanja« skoraj kot končni cilj psihoterapije je revolucija v etiki. To nas namreč spodbudi, da razmislimo o ciljnih terapije. Ali je namenjena zdravljenju psihološkega funkcioniranja tistega, ki je prišel iskat pomoč, ali pa vsebuje bolj kompleksne aspekte? Če je namenjena prve- mu, bi lahko rekli, da je egotističen pacient »ozdravljen«, saj ima zavest [*coscienza*] in obvladuje svoje življenje. Ampak če je to cilj psihoterapije, bi posledično lahko povzeli, da je »zdrav« svet sestavljen iz dolgočasnih ljudi, ki imajo nekaj povedati o vsem, a »se branijo pred spontanim razvojem orgazma«.

Otto Rank (Freudov genialni učenec, kasneje za svoje kolege odpadnik, ki je pomembno vplival na rojstvo gestalt terapije) pravi, da mora biti psihološki človek presežek duhovnega človeka (Becker 1982), in ostro kritizira koncept zdravljenja kot normalizacije ter potrjuje terapevtsko načrtovanje, ki je usmerjeno v spoštovanje različnosti vsakega posameznika in ustvarjalnosti, ki izvira iz tveganja ob izražanju sebe.

Gestalt terapija je Rankov uvid poglobila in vključila ter ustvarjalnost povezala predvsem s tveganostjo bivanja v razmerju, ne toliko s tveganjem samoizražanja. Koncept egotizma nas torej vodi nazaj k začetnemu izzivu, ki so ga obravnavali avtorji *Gestalt Therapy*: razviti terapijo, ki bi bila zmožna ohranjati in obnavljati spontanost, preko katere organizem srečuje svoje okolje, pri tem pa ostati povsem v fenomenološkem registru.

Egotizem pomeni namreč izmakniti se relacijski namernosti, lastni človeškemu bivanju, »zagotoviti, da so druge možnosti zares izčrpane – da ni grožnje nevarnosti ali presenečenja –, preden oseba zaupa« (Perls idr. 1951, poglavje 15, odstavek 8).

Ta koncept torej vključuje dve za psihoterapevta pomembni vprašanji. Eno je, kot že rečeno, povezano s ciljem psihoterapije: ali je terapevtova naloga podpirati zavest [*la coscienza*] bivanja (narediti *jaz* tistemu, kar je bil *id*, kot je predlagal Freud)¹¹ ali pacientu vrniti spontanost kontaktiranja z okoljem? Drugo je: ali je psihoterapija samó tehnično dejanje, klinična umetnost, ali pri sebi, ki jo uporablja, implicira življenjski slog?

Kar se tiče prvega vprašanja, za gestalt terapijo cilj zdravljenja gotovo ni zavest o selfu, temveč spontanost v kontaktiranju z drugimi, predajanje neizogibni spontanosti odnosa, ki je v temelju ustvarjalnosti. Ta perspektiva predstavlja luč za psihoterapevte tretjega tisočletja, umeščeno v kulturni kontekst, kjer je razmerje z več strani prikazano kot nujna osnova vsakega človeškega razvoja in izmenjave. Predstavlja tudi dokončno premaganje freudovskega vprašanja o dovršljivosti ali nedovršljivosti analize, saj je fokus zdravljenja prestavljen z nedosegljive človeške popolnosti na sposobnost izražanja sebe v polnosti *lastnega* smisla življenja, ki na koncu vključuje avtonomijo, tudi analitikovo. Dati psihoterapiji nalogo, da obnovi spontanost in zavedanje [*consapevolezza*] (kar ni isto kot »zavest o« [*coscienza*]) pri kontaktiranju okolja, namreč pomeni dati prostor in zaupanje ustvarjalnosti, ki je lastna človeškemu organizmu v njegovi relacijski nameri, in ne vnaprej določenim pravilom socialnega življenja. Gre za utemeljitev življenja v skupini, ki lahko vključi posameznikovo ustvarjalnost in pravila skupine (Spagnuolo-Lobb et al. 1996).

Koncept egotizma, opisan kot ena izmed izgub *jaz*-funkcije, predstavlja novost in pomembno kulturno ter politično ozadje psihoterapije, saj nas opominja, da pacient zdravljenja ne sme končati takrat, ko ve vse o sebi in svetu, temveč takrat, ko je zmožen biti spontan in popolnoma navzoč v kontaktih, presegajoč odpore, ki še vedno predstavljajo ustvarjalno prilagajanje v težkih situacijah.

Kar se tiče drugega vprašanja, pozornost pri zdravljenju egotizma poleg tega dopušča razporeditev terapevtove vloge kot tistega, ki se zanima za odnos s pacientom, ki verjame, da je to prostor zdravljenja, ki si torej ne domišlja, da »ve« vse o sebi in o drugem, ampak svojo učenost raje uporablja kot ozadje za svoj odnos s pacientom.

Če je, kot je bilo poudarjeno na začetku tega poglavja, self v geštalt terapiji epistemološko utemeljen na upoštevanju integritete in spontanosti življenja, je potrebno ta princip obdržati tudi pri zdravljenju in terapevtskem razmerju; to pomeni, da mora terapevt to posebnost tudi sam ohraniti v lastnem načinu bivanja. □

Prevedla: Kristina Egumenovska

Bibliografija:

- Argentino P., »Comunità terapeutiche e psicoterapia della Gestalt«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 24/25, 1997, str. 7–18.
- Becker E., *Il rifiuto dell'amore*, Edizioni Paoline Roma, 1982.
- Bloom D., »Self: Structuring/Functioning«, neobjavljen rokopis, predstavljen na Newyorškem inštitutu za geštalt terapijo 8. januarja 1997.
- Buber M., *Il principio dialogico*, Milano: Comunità, 1958 (1. izd. 1954–56).
- Cavaleri P., »La dialettica polare nella psicoterapia della Gestalt«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 22/23, 1996, str. 5–25.
- Cavaleri P., v tem zvezku, 1999.
- Conte V., »Work with a Seriously Disturbed Patient in Gestalt Therapy: The Evolution of a Therapeutic Relationship«, v: *Studies in Gestalt Therapy*, št. 8, 1999 (prispevek, predstavljen na 6. Evropski konferenci za geštalt terapijo).
- Crocker S., *A Well-Lived Life: Essays in Gestalt Therapy*, Gestalt Institute of Cleveland Press, 1999.
- Gadamer H. G., *Verità e metodo*, Milano: Bompiani, 1983 (1. izd. 1960).
- Goldstein K., *The Organism: A Holistic Approach to Biology Derived from Pathological Data in Man*, New York: American Book Company, 1939.
- Hodges C., *Field Theory*, neobjavljen rokopis, predstavljen na Newyorškem inštitutu za geštalt terapijo januarja 1997.
- Kepner J. I., *Body Process. Il lavoro con il corpo in psicoterapia*, Milano: Angeli, 1997 (1. izd. 1993).
- Kitzler R., *Theoretical Wondering*, neobjavljen e-mail pogovor, 1999.
- Koffka K., *Principles of Gestalt Psychology*, New York: Harcourt Brace, 1935.
- Köhler W., *Dynamics in Psychology*, New York: Liveright, 1940.
- Köhler W., *Gestalt in Psychology*, New York: Liveright, 1947.
- Mead G. H., *Mind, Self and Society*, ur. Charles Morris, Chicago: Univ. of Chicago Press, 1934.
- Meyer K., *Self as Process*, neobjavljen rokopis, predstavljen na Newyorškem inštitutu za geštalt terapijo 5. februarja 1997.
- Müller B., »Una fonte dimenticata: il pensiero di Otto Rank«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 12, 1991, str. 41–47.
- Müller B., »Isadore From's Contribution to the Theory and Practice of Gestalt Therapy«, v: *Studies in Gestalt Therapy*, št. 2, 1993, str. 7–21.
- Perls F. S., *L'io, la fame, l'aggressività*, Milano: Angeli, 1995 (1. izd. 1942).
- Perls F. S., P. Goodman, R. Hefferline, *Teoria e pratica della terapia della Gestalt*, Rim: Astrolabio, 1971; 1997 (1. izd. 1951; 1994).
- Perls L., »Nuove prospettive nella terapia della Gestalt«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 10/11, 1990, str. 7–11 (prvič objavljeno v: Smith W. L. (ur.), *The growing Edge of Gestalt Therapy*, 1976).
- Piaget J., *The Psychology of Intelligence*, New York: Harcourt, Brace, 1950.
- Rank O., *Beyond Psychology*, Philadelphia, 1941.
- Salonia G., »Time and Relation. Relational Deliberateness as Hermeneutic Horizon in Gestalt Therapy«, v: *Studies in Gestalt Therapy*, št. 1, 1992, str. 7–19 (1. izd. 1989).
- Salonia G., »From We to I-Thou. A Contribution to an Evolutive Theory of Contact«, v: *Studies in Gestalt Therapy*, št. 1, 1992, str. 31–41 (1. izd. 1989).
- Salonia G., *On Psychopathology in Gestalt Therapy Perspective*, v pripravi, 1999.
- Sichera A., *A confronto con Gadamer: per una epistemologia ermeneutica della Gestalt*, 1999 (v tem

zvezku).

- Spagnuolo-Lobb M., »La formazione in Gestalt terapia«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 13, 1991, str. 5–15.
- Spagnuolo-Lobb M., »Le psicoterapie: linee evolutive«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 22/23, 1996, str. 71–88.
- Spagnuolo-Lobb M., »Gestalt«, v: Università Pontificia Salesiana di Roma (ur.), *Dizionario delle Scienze dell'Educazione*, Torino: SEI, 1997a.
- Spagnuolo-Lobb M., »Psicoterapie: scuole«, v: Università Pontificia Salesiana di Roma (ur.), *Dizionario delle Scienze dell'Educazione*, Torino: SEI, 1997b.
- Spagnuolo-Lobb M., »Linee programmatiche di un modello gestaltico nelle comunità terapeutiche«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 24/25, 1997c, str. 19–37.
- Spagnuolo-Lobb M., »Introduzione all'edizione italiana«, v: Violet Oaklander, *Il gioco che guarisce*, Edit. Pina Catania, 1999.
- Spagnuolo-Lobb M., G. Salonia, »Al di là della sedia vuota: un modello di coterapia«, v: *Quaderni di Gestalt*, št. 3, 1986, str. 11–35 (članek, predstavljen na 8. Mednarodnem kongresu za gestalt terapijo, Cape Cod, Massachusetts, 1986).
- Spagnuolo-Lobb M., G. Salonia, A. Sichera, »From the discomfort of civilisation to creative adjustment: the relationship between individual and community in psychotherapy in the third millennium«, v: *International Journal of Psychotherapy*, št. 1, 1996, str. 45–53.
- Spagnuolo-Lobb M., G. Salonia, P. Cavaleri, »Individual and Community in the Third Millenium: The Creative Contribution of Gestalt Therapy«, v: *The British Gestalt Journal*, let. 6, št. 2, 1997, str. 107–113.
- Spagnuolo-Lobb M., G. Salonia, P. Cavaleri, A. Sichera, »The Experience of Time as a Dimension of the Experience of Contact-Withdrawal«, v: *Australian Gestalt Journal*, let. 2, št. 2, december 1998, str. 29–37.
- Wheeler G., *Gestalt Reconsidered*, Gestalt Institute of Cleveland Press, 1991.

OPOMBE

PREVODIZVIRNEGABESEDLA: MARGHERITA SPAGNUOLO-LOBB⁽²⁰⁰¹⁾. »L'ATEORIA DEL SÉ IN PSICOTERAPIA DELLA GESTALT« V: MARGHERITA SPAGNUOLO-LOBB (UR.), *PSICOTERAPIA DELLA GESTALT: ERMENEUTICA E CLINICA*. MILANO: FRANCO ANGELI. 86–110.

*VSE OPOMBE: RAZEN ČE NI NAVEDENO DRUGAČE. SO AVTORIČINE.

*AVTORICABESEDILA UPORABLJA IZRAZ »LAPSICOTERAPIA DELLA GESTALT« KISEMGA PREVAJALAKOT »GESTALT TERAPIJA« NEZARADITEGA KERVGEŠTALT TERAPIJINI »ΨYXHΔYΣE« ALIKERBI SE GESTALT TERAPIJA OSREDOTOČANAKAJ DRUGEGA TEMVEČ ZLASTI ZARADI HOLISTIČNEGA PRISTOPA TEORIJE GESTALT TERAPIJE. KJER BI TA »DUŠA« LAHKO BILA LE CELOTA. IN ZATOREJ TUDI ZDRAVLJENJE NIKOLI NI FRAGMENTARNO.

*VOGLATIHOKLEPAJHSEM ZAPISALABESEDEIZVIRNIKA ZLASTIČEGREZAKLJUČNETERMINEKOT *CONSAPEVOLEZZA*¹ PREDVLASEM GAKOT »ZAVEDANJE« DA BI NAKAZALA DA GRE ZA PROCES¹ ALI *COSCIENZA* IZRAZ. KI SEM GA PREVAJALA KOT »ZAVEST O« ALI PA LE KOT »ZAVEST«.

*ITALIJANSKI IZRAZ »IL SÉ« KIGA UPORABLJA AVTORICA SEM SE ODLOČILA PREDVISTISTUJKO »SELF« IN NE ZOSEBNIM ZAIMKOM »JAZ« ALI SPOVRATNIM OSEBNIM ZAIMKOM »SEBE« KERGREPRI »IL SÉ« ZA POSAMOSTLJANJE POVRATNEGA OSEBNEGA ZAIMKA TERMINOLOŠKO PROBLEMATIKOV SLOVENSKEM JEZIKU BILAHKO OBRAVNAVALI ZREČNO IN POSEBEJ DEJSTVO DAVSLOVENŠČINI NI IMENOVALNIKA IZRAZ »SEBE« TEMVEČ SOSAMOSKLONI¹. JELAHKO NAMREČI ZREČNO ZANIMIVO – NAKRATKO SLOVENŠČINI IN NEKATERI DRUGI SLOVANSKI JEZIKI TAKO REKOČNE DOPUŠČAJOU UNIVERZALIZACIJE SUBJEKTIVNEGA OBSTAJA TUDI PREDLOG ZAPREVAJANJE IZRAZ »SELF« Z IZRAZOM »SEBSTVO« (MUSEK¹⁹⁹³), ČE PRAVTEM PRIMERUNI JASNO KAKONAJSEPREVAJAJ IZRAZ »SELFHOOD« ZATOREJ JE POMEMBNO DASM OVTEMATIZACIJAH »SEBSTVA« IN PREVODIHP OZORNINA USTREZNOSTI ZBRANEGA IZRAZAZA NOTRAJ POMEMNOV DOLOČENEGA TEORETSKEGA MODELA.

[‡]LATINSKOBESEDOQUIDAVTORICA UPORABLJA VPOMENU, BISTVENASTVAR; NEKAJBISTVENEGA; TISTO NEKAJ NEKAKŠNO "CITIRAM: LATIN WORD FOR THE ESSENTIAL MATTER: THE „SOMETHING“ OSEBNA E-MAIL KOMUNIKACIJA: OPOMBA K-E¹

¹V SICITATI Z BESEDILAGESTALT THERAPY DVH ZVEZKIHA VTORJEV PERLSA HEFFERLINA IN GOODMANA SENANAŠAJONA ZVEZEK KIDAJESAMTEORETIČNI TEMELJ GESTALT TERAPIJE VP RVI IZDAJI TKA OITALIJANSKI KOT ANGLEŠKI¹ JEBILTODRUGIZVEZEK MEDTEMKOJEVNAJNOVEJŠI IZDAJI PRVI VSKLADUZ AVTORJEVIMNAČRTOM KASNEJESPREMENJENIMIZMARKETINŠKI HRAZLOGOV DABIBRALCEMOLAJŠALIISKANJE CITATOV INJIHOVOPOSTAVLJANJE V KONTEKST. SOVSAKIČ PODANI LETO PRVE IZDAJE POGLAVJE IN ODSTAVEK ZGORA NAVEDENEGA ZVEZKA ITALIJANSKI PPREVODIZBRANIH CITATOV JEMOJ¹ ZAPREVODV SLOVENŠČINO SEM TUIZHAJALANEP OSREDNOIZVIRNEGA ANGLEŠKEGABESEDLAVDVEHKNJIGAH IZKATEREGA JEPRI SVOJEMPREVODUVITALIJANSČINO IZHAJALA TUDI AVTORICA OP- PREV¹

²NJEMU JE PRIPISANA SESTAVA PISANJE PRVEGA ZVEZKA GESTALT THERAPY: ZVEZKA KI VSEBUJE TEORETIČNI TEMELJ GESTALT TERAPIJE

³ČE PRAVSEIZVIRNO BESEDILONIKI JEREKSP LICITNONESKLIČUJENA AMERIŠKI PRAGMATIZEM KIGAPREDSTAVLJAJOU JOHN DEWEY-WILLIAM JAMES IN GEORGE

HERBERT MEAD: JEGOODMANOVOPIS PROCESA SELFAZELOPODOBEN MEADOVEMUNEDOUMLJIVEMUKONCEPTU JAZA (K-MEYER¹⁹⁹⁷); STORAZLIKO-DA POU DARJANA ENISTRANIDRUŽBENOVLOGO NADRUGIPA EMPIRIČNARAVOIZKUŠNJIETER DASELFOJMUJEKOTČASOVNIPROCES MORAMOPAPOUDARITI-DA V SIMBOLIČNEM INTERAKCIONALIZMU SREDIŠČNA TOČKA ARGUMENTACIJE NI HOLIZEM- KOT JE TEMU V GESTALT THERAPY.

⁴GREZAKONCEPT KISERAZLIKUJEODPRIDOBLENIHKONTAKTOV OSEBNOSTNE FUNKCIJE. ČETUDI JERAZLIKA-KOTS MOBILIPOVEDAL IŽEVUVODU-LETEORETIČNA-FUNKCIJA OSEBNOSTI JENAMREČOVZADJUSESTAVLJENATUDI IZPRIDOBLENIHKONTAKTOV-KISEVEŽEJONAIZKUŠNO»KDOSEMPOTAL«-MEDTEMKOSEV PRIMERUID-FUNKCIJE OZADJEASIMILIRANIHKONTAKTOVNANAŠANA OZADJEP SIHOMOTORIČNIHAVTOMATIZMOVKINAMDOPUŠČAJODARAZLIČNEUSTVARJALNE PSIHOFIZIČNE PRILAGODITVE JEMLJEMO ZA SAMOUMEVNE.

⁵PO NAVADI ATEORETIČEN- KOT JE BILO MODERNO V GEŠTALT TERAPIJI V ŠESTDESETIH IN SEDEMDESETIH LETIH.

⁶L AURAPERLSJEVSVOJEMKLINIČNEMDELUTAVIDIKPOSEBEJMOČNOUPOŠTEVALA NJENAPOZORNOSTNAPACIENTOVDRŽO INNAČINHOJEIJEOMOGOČALA SPREMEMBOINTERVENCIJEINDAJANJEPREDNOSTIOBČUTKUSAMOPODPORE-KISEPORAJA IZRAZMERJASPODPORO KOLJA(L. PERLS¹⁹⁹⁰); TASTILJE PROIZVAJAL GLOBOKO IN TRAJNO TERAPEVTSKO INTERVENCIJO.

⁷SPOMINJANA EMPIRIČNI»JAZ«GEORGEAHERBERTAMEADA⁽¹⁹²⁴⁾, PREDSTAVNIKA AMERIŠKEGAPRAGMATIZMA-FILOZOFAINSOCIALNEGAPSIHOLOGANA ČIKAŠKI UNIVERZI- KJER JE NEKAJ LET KASNEJE ŠTUDIRAL TUDI PAUL GOODMAN.

⁸VSKUPININAGEŠTALTINSTITUTU-KIGAVODIVASKUPAJZGIOVANNIJEM SALONIO-SMORAZVILIČASOVNODIMENZIJOIZKUŠNJEKONTAKTA(SALONIA¹⁹⁹², SPAGNUOLO-LOBB ET AL.¹⁹⁹⁹); KERSENAMTOZDIHERMENEVTIČNOKOREKTNOSIČHERA-VPRIPRAVI!INKERSMORAZISKOVALIVELJAVNOSTKLINIČNEGA (SPAGNUOLO-LOBB¹⁹⁹⁷; ARGENTINO¹⁹⁹⁷; CONTE¹⁹⁹⁹) TER FORMATIVNEGA (SPAGNUOLO-LOBB¹⁹⁹¹) OZADJA.

⁹PRAVISADORUFROMUSMODOLŽNIZAHVALOZAZAČETNIRAZVOJČASOVNEGAKLUČAVTEORIJIOPROCESUKONTAKTA-ČEPRAVNIZAPUSTILNOBENEGAPISNEGA DOKAZAOTEMVPRAŠANJU-JEPUSTILSVOJIMUČENCEMJA SENPOUKOPOMENUFENOMENOLOŠKEGABRANJAGLEDEČASOVNEGAKLUČAMOTNJEVKONTAKTU RAZMERJA TERAPEVT-PACIENT- KOT SE TA RAZVIJA TEKOM SEANSE (MÜLLER¹⁹⁹³).

¹⁰ŽALJEVGESTALT THERAPYOPISNEVROTIČNIHSTRUKTUR-USTVARJENIHSSTRANISELFA-OBDELANNAHITRO-OPREDELJENAJELEIZGUBAJAZSPOSOBNOSTI –IMENOVANEINTROJEKCIJA-PROJEKCIJA-RETROFLEKSIJA/ZEGOTIZMOMSEBOMUKVARJALAPOSEBEJ –MEDTEMKOSOIDINOSEBNOSTNEFUNKCIJESELFA POVSEMZANEMARJENI-GREZA SPODBUJAJOČOTEORIJO INNUCE-KIJEDANES BISTVENAZA OBSTOJNAŠEGAPRISTOPAINKIJOTAKNJI GASKUŠARAZVITIS HERMENEVTIČNEPERSPEKTIVE-!AVTORICASESKLJUČENAKNJI GOMARGHERITESPAGNUOLO-LOBB'UR'PSICOTERAPIADELLAGESTALT-ERMENEUTICAECLINICA-MILANO-FRANCO ANGELI-KJERJEBILOIZVIRNO OBJAVLJENO POGlavJE: KATEREGAPREVODLAHKOZDAJBRALECBEREV SLOVENSKEMJEZIKU-OP-PREV.)

¹¹TUSEMPREVEDLAKOT»KJERJEBILID-NAJ JAZPOSTANE«KIIMAMALCEDRUGAČENPOMENODTEGA-KARJEPODANOZGORAJ-SAJNENAKAZUJENATO-DA BI JAZ LAHKO »PREMAGAL« ID- TEMVEČ PREJ NA TO- DA SE NJUN ODNOS SPREMENI (OP- PREV.)

MARGHERITA SPAGNUOLO LOBB
DIRECTOR ISTITUTO DI GESTALT HCC ITALY
POST-GRADUATE SCHOOL OF PSYCHOTHERAPY
APPROVED BY THE ITALIAN MINISTER FOR UNIVERSITIES

MARGHERITA SPAGNUOLO-LOBBJEMEDNARODNAUČITELJICAPSIHOTERAPIJE-KIJOKSODELOVANJU VABIJOMNOGEUČNEUSTANOVEINUNIVERZE-JEBIŠVA PREDSEDNICA INČASTNAČLANICA EVROPSKEGA ZDRUŽENJAZAGEŠTALT TERAPIJO (EAGT)-ČASTNAPREDSEDNICA ITALIJANSKEGA ZDRUŽENJAZAGEŠTALT TERAPIJO (SIPG) INBIVŠAPREDSEDNICA ITALIJANSKE ZVEZE VESEHP SIHOTERAPEVTSKIHSMERI (FIAP)-RAVNOTAKO JEPOLNIČLAN NEWYORKŠKEGA INŠTITUTAZA GEŠTALT TERAPIJO ODLETA¹⁹⁸⁵ JEUREDNICA ITALIJANSKEREVIJE "QUADERNIDIGESTALT"-INSO-UREDNICAMEDNARODNEREVIJE "STUDIESINGESTALT THERAPY-DIALOGICAL BRIDGES"-NAPISALAJEŠTEVILNEČLANKEINPOGLAVJAOTEORETIČNIHINMETODOLOŠKIHVIDIKIHGEŠTALT TERAPIJEINJEMOČNOPRIPOMOGLA- DASEJEVEVROPSKEMPROSTORUGESTALT TERAPIJOPRIZNALOKOTENAKOVREDNOPSIHOTERAPEVTSKOMETODODRUGIMPREDHODNOBOLJUVELJAVLJENIM-ORGANIZIRALAJEŠTIRIGLAVNEMEDNARODNEKONFERENCEOGEŠTALT TERAPIJIINUREDILA⁵KNJIG-ZELOAKTIVNAJENAPODROČJUPOVEZOVANJATEORIJEIN PRAKSE-POVEZOVANJAKLINIČNIHINPOLITIČNIHVPRAŠANJETERKLASIČNIHINMODERNIHKONCEPTOVGEŠTALT TERAPIJE VEČONJENIDEJAVNOSTILAHKOIZVESTE NA SPLETNI STRANI WWW-GESTALT-IT.ITALY- KJER SE LAHKO TUDI PRIJAVITE ZA PREJEMANJE NOVIC O DEJAVNOSTIH NJENEGA INŠTITUTA.

MAG. KRISTINA EGUMENOVSKA- ML-RAZISK
ODDELEK ZA PSIHLOGIJO- FILOZOFSKA FAKULTETA UNIVERZE V LJUBLJANI
AŠKERČEVA 4, 1000 LJUBLJANA
(KRISTINA.EGUMENOVSKA@FF-UNI-LJ-SI)

KRISTINA EGUMENOVSKA-JEMAGISTRIRALALETA²⁰⁰⁸ STEZOHUMANCREATIONS: POLITICS AND SELF-REFLECTIVE SUBJECTIVITY-ISH-LJUBLJANA INSEJEVČASU UNIVERZITETNEGAŠTUDIJA PSIHLOGIJE VSKOPJUJIZPOLNJEVALATUDIVMETODAHGESTALT SVETOVANJAIN TERAPIJE ODLETA²⁰⁰⁸ JEMLADARAZISKOVALKA INŠTUDENTKADOKTORSKEGAŠTUDIJA NAPODROČJU PSIHLOGIJE OSEBNOSTI NA ODDELKU ZAPSIHOLOGIJO-FILOZOFSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI-KOT PSIHOLGINAJEŠTIRILETADELA LAZOTROKI-SPOUDARKOMNAPROMOCIJIZDRAVJABLAGOSTANJA OTROKOVEGA OČVRŠČEVANJAINAVTENTIČNEPARTICIPACIJE- TEME: ZA KATERE JE TUDI OBJAVLJALA.